

Kunnen we het s.v.p. daar over hebben?!

KRIS DOUMA

Kris Douma is voorzitter van de NBA

Als Tweede Kamerlid diende ik in 2005 de 'motie Douma cs' in, die de regering verplichtte tot het in de begroting formuleren van beleidsdoelen in termen van te realiseren maatschappelijke effecten (*outcome*). De motie werd aangenomen. In het daaropvolgende jaar werden vrijwel alle begrotingsartikelen voorzien van een *outcome*-doelstelling: dus niet drieduizend extra politieagenten, maar tien procent meer opgeloste inbraken; niet 350 miljoen euro voor een investeringssubsidie, maar in de top 5 van meest competitieve IT-sectoren in de EU enzovoorts. Met die geschiedenis in mijn achterhoofd, kijk ik even naar de stortvloed aan dataverplichtingen die momenteel op de stoep van de accountancy-sector ligt.

De uitspraak *What gets measured gets managed* is wellicht een cliché. Maar die volledige uitspraak luidt: *What gets measured gets managed - even when it's pointless to measure and manage it, and even if it harms the purpose of the organization to do so.* Leidt het ertoe dat we, zoals in een uitspraak van onze Oosterburen, elkaar bezighouden met het *kurieren am Symptom*? Op dit moment staat de accountancy voor tenminste drie forse uitdagingen wat betreft te publiceren data. Waarom?

Allereerst is er de al jaren voorbereide invoering van de *audit quality indicators*, in eerste instantie voor oob-kantoren en daarna ook voor reguliere vergunninghouders. Op zich een mooie doelstelling: transparantie op de

markt voor accountantsdiensten. Laten we er even van uitgaan dat opdrachtgevers inderdaad behoefte hebben aan en gebruik zullen maken van dergelijke informatie. Dan is de vraag of de huidige AQI's daarbij gaan helpen. Gelukkig is al afgesproken dat die AQI's worden geëvalueerd en is er een (weliswaar onnodig omslachtige) procedure voor aanpassing. Hopelijk wordt daarbij dan ook gekeken of opdrachtgevers de AQI's daadwerkelijk gebruiken in hun keuze van een accountant.

Ten tweede is er het initiatief 'datagedreven toezicht' dat op dit moment bij de AFM in de bouwsteigers staat. Daarvoor ontwikkelt de AFM een geheel nieuwe dataset; niet *in*, maar *na* overleg met de kantoren. Probleem is dat er op voorhand niet of nauwelijks bewijs is of de gekozen data positief gerelateerd zijn aan de kwaliteit van de audit, laat staan dat er een causaal effect is. Dat blijkt (eventueel!) pas achteraf. Extra complicatie is dat de AFM van haar bevoegdheid om toezicht uit te oefenen oneigenlijk gebruikmaakt, om via de achterdeur een normerende dataset op te leggen. En dan is er ook nog de invoering van de *International Standard on Quality Management (ISQM1)*. Ook dat zal gepaard gaan met publicatieverplichtingen van data.

Wij begrijpen dat die verschillende data voor verschillende doelen worden opgevraagd en de NBA neemt haar verantwoordelijkheid om deze ontwikkelingen in goede banen te

leiden en samen met kantoren tot implementatie over te gaan. Toch zet de beroepsorganisatie zich in om zoveel mogelijk synergie te realiseren in die verschillende datasets. Dat deden en doen we in overleg met de kwartiermakers, het ministerie en de AFM, waarbij we zo veel mogelijk proberen aan te sluiten bij ISQM1. Maar soms heb ik even zo'n *deja vu* terug naar 2005. Zijn wij in staat de relevante criteria te benoemen om te zeggen dat de onafhankelijkheid en kwaliteit van de audit 'goed' is? Dus niet of alle voorgeschreven processtappen, vastleggingen et cetera zijn doorlopen. Kunnen we echt indicatoren verzinnen die aansluiten bij datgene waarvoor de audit is bedoeld: vertrouwen in het maatschappelijk verkeer?

Ik doe een poging. Hebben accountants vroegtijdig signalen afgegeven dat *frauderisico's* door de onderneming niet of onvoldoende zijn gemanaged, of dat mogelijk sprake is van *continuïteitsrisico's*? Hebben accountants effectief opgetreden in zaken waarin sprake leek van inconsistentie tussen bestuursverslag en jaarrekening? Zijn gebruikers van de jaarrekening en de controleverklaringen van accountants tevreden en hebben ze voldoende comfort bij de controle door accountants om daarop hun besluitvorming te baseren?

Misschien zijn mijn voorbeelden van *outcome*-doelstellingen niet de beste, maar kunnen we het s.v.p. ook daar over hebben?! ←